ספטמבר 2021

לקלינאי התקשורת המדריכים שלום רב,

<u>מבנה ודרישות ההתנסות הקלינית- שנים ג' ד'- התנסות בתקשורת, שפה ודיבור (12 שב')</u>

ההתנסות הקלינית במהלך הלימודים להפרעות בתקשורת מתקיימת במהלך שנות הלימודים א' – ד'.
במהלך שנה א' נערכות תצפיות על התפתחות תקינה של ילדים. בשנה ב' נערכות תצפיות במקומות התנסות שונים על אוכלוסיות בעלות התפתחות לא טיפוסית, במהלכן הסטודנטים צופים בטיפולים של קלינאי תקשורת וחשופים לפעילות של הצוות המקצועי הנוסף. כמו כן, במהלך שנים אלה הסטודנטים מתנסים בתרגול סוגים שונים של בדיקות שמיעה במסגרת שיעורי תרגול שנערכים בחוג.

<u>שנים ג' ו-ד'</u> כוללות <u>התנסות קלינית</u> ממושכת. ההתנסות נחלקת למספר תחומים- שמיעה, תקשורת, שפה ודיבור, אוכלוסיות מיוחדות והפרעות שפה במבוגרים. חלק מההתנסויות הקליניות תהיינה פרונטאליות בלבד וחלקן תשלבנה למידה מקוונת. משך ההתנסות שונה בהתאם לתחום ההתנסות ומקום ההתנסות:

- בתחום השמיעה:
  על הסטודנט להגיע לכלל מקומות ההתנסות בתחום ל-24 מפגשים סה"כ (בד"כ פעמיים בשבוע למשך כ- 12 שבועות).
- בתחומי התקשורת, השפה, הדיבור והאוכלוסיות המיוחדות:
  על הסטודנט להגיע לכלל מקומות ההתנסות בתחום ל-42 מפגשים סה"כ.
- בתחום הפרעות השפה הנרכשות במבוגרים:
  על הסטודנט להגיע למקום ההתנסות ל- 12 מפגשים (בד"כ פעם בשבוע לכ- 12 שבועות)

המציאות בתקופה הנוכחית, בצל נגיף הקורונה, הינה מציאות דינמית והפכפכה. אנו פועלים בהתאם להנחיות משרד הבריאות, תוך חשיבה מתמדת וניסיונות לשמר את ההכשרה הקלינית באופן מיטבי. בהתאם להוראת השעה, ייתכנו שינויים בתחומי ההתנסות, והמרה של חלק משעות ההתנסות הקלינית בלמידה קלינית אחרת.

להלן הסכם הדרכה – אקדמיה / מדריכים קליניים שנוסח על ידי נציגי הקריה האקדמית אונו והמדריכים הקליניים. מסמך זה מגדיר את הציפיות ההדדיות ואת דרכי הפעולה במהלך ההתנסות.

<u>הסכם הדרכה – אקדמיה / מדריכים קליניים – התנסות בתקשורת, שפה ודיבור</u>

ההתנסות הקלינית מהווה חלק מרכזי בתוכנית הלימודים לתואר ראשון בחוג להפרעות בתקשורת. "הקריה האקדמית אונו" רואה חשיבות רבה בפיתוח הידע המקצועי בהדרכה, בביסוס קשר שוטף והדוק עם צוות המדריכים, וביצירת שותפות ופתיחות עמם. סגל הקריה האקדמית אונו רואה בצוות המדריכים שותף מלא בפיתוח תכני ההכשרה, מטרותיה והעברתה בפועל.

1. <u>מטרות ההתנסות הקלינית</u>:
   - סיוע לסטודנט ברכישת זהות מקצועית עצמאית, המשלבת ידע תיאורטי ומעשי, וראיה ביקורתית.
   - הקניית מיומנויות מקצועיות, לצד פיתוח תחושת מסוגלות של הסטודנט ביכולתו להשתלב כקלינאי תקשורת לאחר סיום לימודיו.

2. <u>תהליך ההתנסות הקלינית</u>:
   - הגדרת מטרות ומשימות לכל התנסות קלינית בה נדרש הסטודנט לעמוד.
   - התנסות הסטודנט במגוון פעילויות מקצועיות, תוך קבלת ליווי, השגחה ותמיכה.
   - קיום שיחות משוב והערכה. ההערכה תתבצע באמצע תקופת ההכשרה (לאחר 6 שבועות) ובתום תקופת ההכשרה.

3. <u>באחריות סגל הקריה האקדמית אונו</u>:
   - הכנת הסטודנטים לקראת תקופת ההכשרה הקלינית (היכרות עם כללי התנהגות ואתיקה, הקניית ידע אקדמי רלוונטי, הכנת הסטודנטים למבנה ההכשרה ולמקומות ההתנסות, למטלות ולציפיות מהם ולאילוצים הקיימים במקום ההכשרה). הקוד האתי המועבר לסטודנט מצורף בנספח 1.
   - הכשרת מדריכים לנדרש מהם במסגרת תפקיד זה, תוך כדי נגישות לידע מקצועי עדכני (ספריה ומאגרי מידע, ימי עיון והשתלמויות).
   - תיאום מראש של מקומות ההכשרה עם המדריכות ועם האחראים על מקום ההתנסות תוך תיאום ציפיות הדדיות ודרכי פעולה במהלך ההתנסות.

- התחשבות במידת האפשר בבקשות ובאילוצים שיעלו המדריכים ומסגרות ההכשרה לגבי שיבוץ הסטודנטים.
- לקראת המפגש הראשון עם הסטודנטים תועבר למדריך רשימה שמית של הסטודנטים ומועד הגעתם, דרישות התצפית/ההכשרה, וידע אקדמי רלוונטי איתו מגיע הסטודנט.
- <u>תקשורת</u> שוטפת תתקיים בין אחראית ההכשרות הקליניות בקריה לבין המדריכים, לקראת תקופת ההכשרה ובמהלכה, ובמידת הצורך יתקיימו ביקורים ומפגשים.
- סגל הקריה האקדמית אונו, החוג להפרעות בתקשורת, מהווה כתובת בכל שאלה באמצעות האחראית על ההתנסויות הקליניות.
- <u>תגמול כספי</u> על ההדרכה- הקריה תתגמל את המדריכים בדומה להסכמים המקובלים בין גורמים אקדמיים אחרים בתחום לבין מסגרות ההכשרה הקלינית.
- בסיום תקופת ההדרכה יינתן למדריך סיכום של המשובים שניתנו ע"י הסטודנטים שהודרכו על ידו.

4. <u>באחריות המדריך</u>:

- להשתמש בידע עדכני ומקצועי ורכישת כלים מתקדמים להדרכת הסטודנטים.
- לאפשר לסטודנט לצפות/להתנסות במגוון משימות מקצועיות, תוך קבלת ליווי, תמיכה ודוגמה אישית, ולהיחשף למגוון היבטים של עבודה רב-מקצועית, רצף תהליך טיפולי, שירותים שונים ועוד, בתחום המקצועי בו עוסקת ההתנסות הקלינית.

לפני תחילת ההתנסות:

להתעדכן בחובות הסטודנט כמפורט בהסכם ההדרכה מדריך – סטודנט בהתאם לתחום ההתמחות.

בתחילת ההתנסות:

יש לחתום על הסכם ההדרכה מדריך – סטודנט.

במהלך ההתנסות:

1. שלב האוריינטציה- מתן הסבר על המסגרת ואפיוני האוכלוסייה, תיאור של תפקיד קלינאי התקשורת והצוות בתחילת ההתנסות. תתקיים צפייה בטיפולים תוך הכוונה והסבר של קלינאי התקשורת על מאפייני המטופלים בהם יצפו /יטפלו הסטודנטים במהלך ההתנסות.

2. בנייה משותפת של מערך טיפול ראשון של כל מטופל תוך מתן הסבר (כל מערכי הטיפול יכללו מטרות ארוכות טווח, קצרות טווח ומטרות הטיפול הנוכחי, תיאור ההליך והאמצעים. המטרות יוגדרו לפי תחומי השפה).
3. בדיקה של מערכי הטיפול שיוגשו ע"י הסטודנט לפני הטיפול.
4. קיום שיחת משוב בסיום הפעילות, בה יערך דיון על התצפיות/הטיפולים ותפקוד הסטודנט. יש להקדיש כשעת הדרכה מול הסטודנט בכל יום התנסות והדרכה נוספת במידת הצורך בתיאום עם הקלינאי המדריך, באמצעות שיחות טלפון, מייל וכו'.
5. במהלך ההתנסות תינתן אפשרות לקבל פרטים רלוונטיים על מטופל ואישור נגישות לתיק המטופל, לצורך הצגתו בשיעור אינטגרציה.
6. לקראת סיום תקופת ההתנסות בדיקה של סיכום טיפול על אחד המטופלים, שיוגש ע"י הסטודנט (הסיכום יכלול רקע כללי, הצגת קשיי המטופל, המטרות שהוגדרו והתקדמות המטופל במהלך הטיפולים).
7. קיום שיחת הערכה עם הסטודנט באמצע תקופת ההתנסות ובסיום תקופת ההתנסות (בהתאם למפורט בהסכם מדריך-סטודנט). את טפסי ההערכה, עם הציון, יש למסור לסטודנט.
8. משך יום ההתנסות– כ 5 עד 7 שעות (למעט מקרים חריגים).

- אם מתעוררים קשיים משמעותיים בתהליך ההדרכה שאינם ניתנים לגישור, יש ליצור קשר עם רכזת ההתנסות.
- אם יום ההתנסות מבוטל ביוזמת המדריך, יש להשתדל להשלים את ההתנסות במועד אחר, או להמירה בישיבות מקצועיות רלוונטיות או בפעילות התורמת להתנסות.
- אם בהערכה שתתקיים במחצית תקופת ההתנסות עולה שאלה לגבי תפקודו של הסטודנט באופן ההתנהלות או בהיבט המקצועי, מוטל על המדריך לעדכן בהקדם את רכזת ההתנסות הקלינית.
- במהלך ההתנסויות הקליניות הסטודנטים נדרשים להוצאות כספיות משמעותיות מעבר לשכר הלימוד כמו הוצאות נסיעה למקומות ההתנסות והוצאות הנובעות מאילוצים נוספים. נודה לעזרתכם בצמצום ההוצאות הכספיות הנוספות במהלך ההתנסות במידת האפשר.
- בתקופה הנוכחית, בצל נגיף הקורונה, אנו רואים בחשיבות עליונה את הצורך להישאר מעודכנים בהנחיות משרד הבריאות, ולמלא אחר הנחיות אלה (עטיית מסיכה, שמירה על היגיינה ומרחק) וכל הנחיה מחייבת נוספת שתתקבל. כמו כן,

יש לפעול על-פי ההנחיות לבידוד במקרה של חולי או חשיפה לחולה מאומת. יש לציין כי מטבעה של מגיפה, ההנחיות עשויות להשתנות מעת לעת, לעיתים תידרש גמישות לצורך השלמת שעות ההתנסות. במידת הצורך ניתן ואף רצוי לשלב טיפול מרחוק או תצפית מקוונת.

נשמח להיענותכם ולביסוס שיתוף פעולה פורה

עירית פלדמן	עדי טוויק-קליין
ראש מערך התנסות קלינית	רכזת התנסות קלינית שנה ג'

<u>הסכם מדריך – סטודנט : התנסות בתקשורת, שפה ודיבור</u>

תקופת ההתנסות : _____ תאריך: _____

שם המדריך: _____

שם הסטודנט: _____

שנת לימוד: _____

מקום התנסות: _____

<u>חובות הסטודנט:</u>

- השתתפות בכל ימי ההתנסות. בסיום ההתנסות יינתן אישור נוכחות על ידי קלינאי התקשורת המדריך.
- עמידה בכלליים האתיים וההתנהגותיים שפורטו בטופס מערך התנסויות קליניות שנה ג' – ד'.
- טיפול בשני מטופלים לפחות בכל יום התנסות:

1. הכנת מערכי טיפול לפני כל טיפול.
2. בסיום ההתנסות, הגשת סיכום טיפול על מטופל אחד, שיכלול רקע כללי, הצגת קשיי המטופל, המטרות שהוגדרו והתקדמות המטופל במהלך הטיפולים.

- צפייה בטיפולים של המדריך ו/או בן הזוג בהתאם להנחייתו של המדריך.
- השתתפות פעילה בשיחות משוב והערכה עם המדריך.
- הכנת מידע רלוונטי על מטופל לצורך הצגתו בשיעור אינטגרציה– פרטים נוספים יינתנו במסגרת קורס האינטגרציה.
- השתתפות בפעילויות נוספות שיתקיימו במרכז הטיפולי, בהתאם לשיקול דעתו של המדריך.

<u>תפקידי המדריך:</u>

- שלב אוריינטציה- הסבר על המסגרת, אפיוני האוכלוסייה, ותפקיד קלינאי התקשורת.
- בניית תוכנית התנסות, הכוללת התנסות בפועל של שני טיפולים לכל יום התנסות וצפייה בטיפול של בן הזוג ו/או המדריך במידת האפשר, או בפעילות מקצועית אחרת בהתאם לשיקול דעתה של המדריך.

- בתחילת ההתנסות- צפייה בטיפולים תוך הכוונה והסבר של קלינאי התקשורת על מאפייני המטופל.
- בנייה משותפת של מערך טיפול ראשון של כל מטופל תוך מתן הסבר.
- בדיקת מערכי הטיפול שיוגשו ע"י הסטודנט לפני כל טיפול.
- בדיקת סיכום טיפול של מטופל אחד, שיוגש ע"י הסטודנט. הסיכום יכלול: רקע כללי, הצגת קשיי המטופל, המטרות שהוגדרו והתקדמות המטופל במהלך הטיפולים.
- חשיפה לאתגרים מקצועיים תוך נתינת ליווי, תמיכה, דוגמה אישית ויצירת אווירה המאפשרת למידה.
- זמינות- קיום שיחת משוב בסיום כל יום הדרכה, בה ייערך דיון על הטיפולים שהתקיימו ותפקוד הסטודנט. יש להקדיש כשעת הדרכה מול הסטודנט והדרכה נוספת בהתאם לנדרש ובתיאום עם הקלינאי, באמצעות שיחות טלפון, מייל וכו'.
- מתן פרטים רלוונטיים על מטופל ואישור נגישות לתיק המטופל, לצורך הצגתו בשיעור אינטגרציה.
- הערכת הלמידה של הסטודנט באמצע ובסיום כל תקופת התנסות קלינית, על מנת לאפשר לו לשפר את ביצועיו (בהתאם לטופס הערכה "טופס הערכה לקלינאי המדריך"). במהלך השיחה יערך דיון על הפערים– אם קיימים בסעיפים שונים בין המדריך והסטודנט, תוך דיון על נקודות לשימור ושיפור, צרכיו הלימודיים של הסטודנט ותפקודו הקליני כפי שבא לביטוי במהלך ההתנסות.
- בסיום תקופת ההתנסות יינתן טופס ההערכה, כולל הציון, לסטודנט.
- חתימה על טופס נוכחות של הסטודנט במהלך ימי ההתנסות.
- אם מתעוררים קשיים משמעותיים בתהליך ההדרכה שאינם ניתנים לגישור, יש ליצור קשר עם רכזת ההתנסות.

חתימת הסטודנט: _____ חתימת המדריך: _____

טופס הערכת סטודנט לקלינאי המדריך במסגרת התנסות בתקשורת, שפה ודיבור

רקע והנחיות למילוי:

מטרת ההתנסות הקלינית היא חשיפה של הסטודנט להתערבויות שונות ולתהליך התכנון שלהן. אנו מעודדים להתנסות אמיתית עד כמה שהמסגרת והשלב הסטודנטיאלי מאפשרים. ההערכה מיועדת לניטור ולמעקב אחר ההתקדמות של הסטודנט בתהליך הכשרתו המקצועי, ולסיוע בהצבת מדדים מקצועיים להמשך התהליך. ההזדמנויות העומדות בפני הסטודנט ישתנו ממקום התנסות אחד לאחר. עם זאת, אנו מאמינים כי בכל התנסות יהיה ביכולתו של הסטודנט לפתח ולשכלל את התנהגותו המקצועית.

מבנה הטופס:

טופס ההערכה מאפשר למדוד התקדמות בתחומים שונים הכוללים התנהגות מקצועית, ידע ומיומנויות.

1. לכל תחום הוגדרו מספר מדדים. דרוג ההערכה של המדדים כולל ציונים שבין 60-100, המבטאים את תפקודו של הסטודנט במדדים אלה. הציון בכל תחום יסתמך על שקלול הציונים שניתנו במדדים המפורטים. מתן הציון הסופי יהווה שקלול של הציונים בתחומים השונים ויינתן גם הוא בסקאלה של 60 – 100.
2. כל תחום מקבל ציון הערכה במחצית תקופת ההכשרה ובסיומה.
3. עבור כל תחום יש לפרט דוגמאות והצעות לשיפור להמשך.

ביצוע ההערכה:

1. תהליך ההערכה יתבצע כדיאלוג בין המדריך האישי שליווה את הסטודנט בתקופת ההתנסות לבין הסטודנט. המדריך והסטודנט יגיעו למפגש לאחר שכל אחד מהם מילא את הטופס לחוד (הסטודנט יגיש את הטופס אותו מילא למדריך מספר ימים לפני מועד ההערכה).
2. במהלך המפגש המשותף יש לעבור על כל הסעיפים, ולהתעכב בעיקר על אלה בהם סומנו ציונים שונים על ידי המדריך ועל ידי הסטודנט. סעיפים אלו יכולים להוות בסיס לדיון, על סמך דוגמאות שונות שמציגים המדריך והסטודנט.
3. לאחר הגעה להסכמה או הבנה לגבי ההתנהגויות המצופות מהסטודנט והאופן בו ביצע אותן, יבחרו המדריך והסטודנט ביחד עד 5 התנהגויות לשימור ו-5 התנהגויות לשיפור,

ויגדירו עבורן מדדים להמשך (חלק זה יכול להתבצע בפגישה נפרדת מפגישת ההערכה). חשוב להגדיר התנהגויות אלה גם בהערכת הסיום כדי לסייע לסטודנט בגיבוש מטרות אישיות ומקצועיות לקראת ההכשרות הבאות.

תודה על השתתפותך ועזרתך בתהליך ההכשרה של הסטודנטים להפרעות בתקשורת בקריה האקדמית אונו

צוות מערך התנסויות קליניות

שם הסטודנט:_____ תקופת ההתנסות: _____

מקום ההתנסות: _____ מספר הפעמים בשבוע: _____

קלינאי התקשורת המדריך: _____ מס' המטופלים בתקופת ההתנסות _____

גיל _____ אבחנה _____ מס' טיפולים _____

גיל _____ אבחנה _____ מס' טיפולים _____

גיל _____ אבחנה _____ מס' טיפולים _____

גיל _____ אבחנה _____ מס' טיפולים _____

<u>אם ישנם סעיפים שאינם רלוונטיים להתנסות ניתן לציין – לא רלוונטי</u>

התנהלות במהלך ההתנסות	הערכת מחצית	הערכת סיום	דוגמאות
מדדים			
מילוי מטלות כנדרש (עובר/נכשל)			
גילוי אחריות, ארגון, עמידה בלוח זמנים, וגילוי יחס רציני להתנסות (עובר/נכשל)			
פחות מ-70= אי עמידה במדדים ♦ 70-79= עמידה במדדים באופן חלקי ♦ 80-89 = עמידה במדדים בצורה טובה 90-100 = עמידה במדדים בצורה טובה מאד			

אישיות טיפולית/מקצועית	הערכת מחצית	הערכת סיום	דוגמאות
מדדים			
שמירה על כללי התנהגות ואתיקה הולמים (עובר/נכשל)			
יצירת קשר ותקשורת מטפל-מטופל ובני משפחתו			
הבעת הבנה, כבוד ויחס אמפטי לצרכי המטופל ובני משפחתו			
פחות מ-70= אי עמידה במדדים ♦ 70-79= עמידה במדדים באופן חלקי ♦ 80-89 = עמידה במדדים בצורה טובה 90-100 = עמידה במדדים בצורה טובה מאד			

תכנון הטיפול	הערכת מחצית	הערכת סיום	דוגמאות
מדדים			
קביעת/כתיבת מערכי טיפול תוך התחשבות בשיקולים רלוונטיים: הגדרת מטרות, תיאור ההליך ובחירת אמצעי טיפול			
פחות מ-70= אי עמידה במדדים ♦ 70-79= עמידה במדדים באופן חלקי ♦ 80-89 = עמידה במדדים בצורה טובה 90-100 = עמידה במדדים בצורה טובה מאד			

ביצוע הטיפול	הערכת מחצית	הערכת סיום	דוגמאות
מדדים			
שיתוף המטופל במטרות הטיפול, ומתן הסבר על ההליך הטיפולי תוך שימוש במונחים מתאימים			

הפגנת שליטה במערך הטיפול			
עמידה בלוח זמנים			
התמודדות עם קשיים העולים במהלך הטיפול			
יכולת העברת אבחונים (באמצעי הערכה פורמאליים ובלתי פורמאליים)			
פחות מ-70= אי עמידה במדדים ♦ 70-79= עמידה במדדים באופן חלקי ♦ 80-89 = עמידה במדדים בצורה טובה 90-100 = עמידה במדדים בצורה טובה מאד			

כתיבת סיכומי טיפול ודוחות	הערכת מחצית	הערכת סיום	דוגמאות
מדדים			
יכולת אינטגרציה של המידע הרלוונטי			
כתיבה מאורגנת ושימוש במונחים מקצועיים מתאימים			
פחות מ-70= אי עמידה במדדים ♦ 70-79= עמידה במדדים באופן חלקי ♦ 80-89 = עמידה במדדים בצורה טובה 90-100 = עמידה במדדים בצורה טובה מאד			

למידה ויישום	הערכת מחצית	הערכת סיום	דוגמאות
מדדים			
שליטה בידע התיאורטי			
השתתפות באופן פעיל בשיחות ההדרכה			
הפגנת הסתגלות, יצירתיות ויוזמה, הפגנת עניין והקשבה, סקרנות ופתיחות ללמידה מקלינאי התקשורת המדריך ומהצוות או מסביבת העבודה			
יישום נקודות לשיפור			
יכולת ניתוח, אינטגרציה והסקת מסקנות			
מודעות עצמית ובקורת עצמית			
פחות מ-70= אי עמידה במדדים ♦ 70-79= עמידה במדדים באופן חלקי ♦ 80-89 = עמידה במדדים בצורה טובה 90-100 = עמידה במדדים בצורה טובה מאד			

ציון סופי: _____

סיכום והערות:

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

נספח 1: הקוד האתי

במהלך ההתנסות תדרשו לשמור על קודים התנהגותיים ואתיים הולמים:

- שמירה על סודיות מקצועית - כל מידע הנוגע למטופל ומשפחתו הינו חסוי ואין להעבירו לכל גורם אחר. אין לשוחח על המטופל או משפחתו תוך נקיטת שמם או פרטים מזהים במקומות ציבוריים. אין לעיין במידע רפואי או לצלם חומר מהתיק הרפואי של המטופל ללא אישור קלינאי התקשורת המדריך.
- מתן יחס של כבוד למטופל ולמשפחתו, תוך מתן שירות מקצועי ללא אפליה בשל סיבות שונות (דת, מגדר, מוגבלות כלשהי ועוד)
- הגעה בזמן למקום ההתנסות.
- לבוש מכובד והולם.
- התנהגות מכובדת במהלך התצפית על קלינאי התקשורת או הסטודנטית המטפלים (לשמור על שקט, להיות נוכח בחדר הטיפול מתחילת הטיפול ועד סופו, לא לאכול, לא לשוחח בטלפון וכו').
- התייחסות מכובדת ומנומסת אל קלינאי התקשורת המדריך ולאנשי המקצוע האחרים במקום ההתנסות, תוך שיתוף פעולה ונכונות לעשייה במידה והתבקשתם.